

economic knowledge]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 4 (32). 26-34. [in Ukrainian].

3. Hontarovska, N.B. (2010) Osvitnie seredovyshche yak faktor rozvytku osobystosti dytyny : monohrafiia [The educational environment as a factor in the development of a child's personality]. K. : Vyd-vo RVA «Dnipro-VAL». [in Ukrainian].

4. Katashov, A.I. (2008) Pedagogichni osnovy rozvytku innovatsiinoho osvitnoho seredovyshcha suchasnoho litseiu [Pedagogical foundations of the development of an innovative educational environment of a modern lyceum]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Makar, L.M. (2013) Sutnist osvitnoho seredovyshcha v pedahohichnomu protsesi. [The essence of the educational environment in the pedagogical process]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 30 (83). 229-236. [in Ukrainian].

6. Moshtuk, V.V. (2011) Kultumo-osvitnii prostir vyshchoho navchalnoho zakladu yak vazhlyvyi chynnyk formuvannia proektno-tekhnologichnoi kultury maibutnoho vchytelia tekhnolohii i kreslennia [The cultural and educational space of a higher educational institution as an important factor in the formation of the design and technological culture of the future teacher of technology and drawing]. *Naukovi zapysky. Seriia : Pedahohika*. 3. 248-256. [in Ukrainian].

7. Tkach, T. (2008) Proektuvannia osvitnoho prostoru yak dyskurs psykholoho-pedahohichnoi nauky [Designing educational space as a discourse of psychological

and pedagogical science]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity*. 1. 106-115. [in Ukrainian].

8. *Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii osvitnoho prostoru Novoi ukrainskoi shkoly* [Methodological recommendations regarding the organization of the educational space of the New Ukrainian School]. <https://imzo.gov.ua/2018/03/25/nakaz-mon-vid-23-03-2018-283-pro-zatverdzhennya-metodychnyh-rekomendatsij-schodo-orhanizatsiji-osvitnoho-prostoru-novoji-ukrajinskoji-shkoly/> [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БУРДУН Віктор Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Наукові інтереси: професійна і технологічна освіта.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BURDUN Viktor Vasyliovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Production Technologies and Vocational Education state institution «Luhansk Taras Shevchenko National University».

Scientific interests: professional and technological education.

Стаття надійшла до редакції 19.07.2023 р.

УДК 378.147:811.111(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-210-77-83

ГОЛОВКО Ірина Олексіївна –

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов
Центральноукраїнського національного
технічного університету
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6690-4043>
email: irinagolovko873@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ В ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто підходи та способи використання кейс-методу в умовах професійно-орієнтованого викладання іноземної мови студентам нелінгвістичних спеціальностей.

Означено методи спонукання студента до самостійного опрацювання матеріалу, отримання знань та формування лінгвістично-пізнавальних наративів опанування іноземної мови. Окреслено розуміння терміну «кейс-метод» у контексті покращення інтелектуально-комунікативного потенціалу студентів-слухачів щодо опанування іноземної мови. Визначено стилістику роботи над «кейсом» (підготовка, технологія, опрацювання) під час вивчення іноземної мови студентами нелінгвістичного профілю.

Розтлумачено педагогічні та психологічні дивіденди від викладання іноземної мови за кейс-методом (контексти ефективного засвоєння матеріалу, ефективної комунікації формату «викладач–здобувач»). Визначено перспективу застосування т.зв. «симульованих ситуацій» для засвоєння лексичного та синтаксично-філологічного матеріалу під час опанування іноземної мови студентом нелінгвістичного/нефілологічного профілю.

Визначено загальні переваги та недоліки інтерактивного підходу до викладання іноземної мови для нелінгвістичних спеціальностей із використанням кейс-методів (моделювання та симулювання розмовних ситуацій). Розглядається методологія застосування моделювання, ігрових методів, дискусивних підходів до опанування матеріалів в процесі вивчення іноземної мови. Оглянуто підходи до застосування професійної іноземної лексики викладачем та здобувачем освіти у процесі взаємної участі у кейс-методі, а також — окреслено інтеграційну характеристику впровадження бінарних занять задля ефективного опанування студентами нелінгвістичних спеціальностей професійного мовного профілю іноземної мови, що підлягає вивченню згідно навчально-наукової програми.

Доведено ефективність, безперервність та предметно-орієнтованість освітнього процесу шляхом викладання іноземної мови за допомогою кейс-методу. Практичність даної методики для студентів нелінгвістичних спеціальностей

полягає в їх здатності опанувати практичну складову використання іноземної лексики як загалом, так і в зв'язку із суміжними (господарсько-прибутковими, економіко-комерційними) галузями.

Ключові слова : кейс-метод, студенти нелінгвістичних спеціальностей, професійно-орієнтоване навчання іноземної мови.

HOLOVKO Iryna Olexiivna –
PhD in Pedagogy, Senior Lecturer,
Chair of Foreign Languages
Central Ukrainian National Technical University
ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6690-4043>
email: irinagolovko873@gmail.com

EMPLOYING CASE-STUDY METHOD IN TEACHING STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES PROFESSIONALLY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE

The article deals with approaches and ways of using the case method in the context of professionally oriented teaching of a foreign language to students of non-linguistic majors.

The methods of motivating the student to self-study the material, gain knowledge, and form linguistic and cognitive narratives of mastering a foreign language are defined. The understanding of the term "case method" is outlined in the context of improving the intellectual and communicative potential of students-listeners in foreign language learning. The stylistics of working on a "case" (preparation, technology, processing) during foreign language learning by students of a non-linguistic profile is determined.

Pedagogical and psychological dividends from teaching a foreign language using the case method are explained (contexts of effective learning of material, effective communication in the "teacher - learner" format. The perspective of using so-called "simulated situations" for learning lexical and syntactic-philological material under time) and acquisition of a foreign language by a student of a non-linguistic/non-philological profile are also mentioned.

The general advantages and disadvantages of an interactive approach to learning a foreign language for non-linguistic majors using key methods (modeling and modeling of conversational situations) are determined. The methodology of applying modeling, game methods, and discursive approaches to mastering materials in the process of learning a foreign language is considered. The approaches to use the professional foreign vocabulary by the teacher and the student in the process of joint participation in case methods are reviewed. The integrative characteristics of implementing the interdisciplinary classes are outlined for mastering the professional language profile of a foreign language by students of non-linguistic specialties effectively, which is an objective of education according to the educational and scientific program.

The efficiency, continuity and subject-oriented way of the educational process using case-method study in teaching foreign language is proved. It is also shown the pragmatic goal of this method for the students of non-linguistic specialties in their ability to improve the speaking skills using professional-oriented foreign vocabulary both in basic and related areas.

Key words : case-study method, students of non-linguistic majors, professionally-oriented foreign language learning.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Використання кейс-методу в професійно-орієнтованому навчанні іноземної мови студентів нелінгвістичних спеціальностей покликане забезпечити ефективний, безперервний та предметно-орієнтований освітній процес. Студенти нелінгвістичних (нефілологічних) спеціальностей, включно інженерно-технічного, агрономічного, економічного профілю та інформаційно-комп'ютерних технологій, за допомогою кейс-методу викладання іноземної мови здатні опанувати практичну складову її використання, іноземну лексику загалом, а також – зв'язок іноземної мови із суміжними (господарсько-прибутковими, економіко-комерційними) галузями. Крім цього, компетенцію студента нелінгвістичної спеціальності у процесі викладання іноземної мови за кейс-методом може бути розширено шляхом розгалуження його комунікативних компетентностей (заснованих на використанні лексичних полів, що корелюють із лінгвістичним компонентом). Розуміння кейс-методичного викладання іноземної мови також надає можливість побудувати процес опанування лексики за концептом «соціолінгвістична норма –

її описова презентація/ огляд», що дозволяє говорити про наглядний характер предметного застосування останньої. Таким чином, ідеальна модель використання кейс-методу в процесі викладання іноземної мови студентам нелінгвістичних (нефілологічних) спеціальностей передбачає навчально-виховний, а також тренувально-систематичний педагогічні концептуми, що покликані допомагати здобувачеві освіти суміжного профілю опанувати іноземні компетентності лексичного, синтаксичного, пунктуаційного форматів.

Враховуючи вищевикладене, доцільним виглядає комплексний науковий огляд теоретичних основ процесу педагогічного застосування кейс-методичного викладання іноземної мови студентам суміжних (нелінгвістичних) спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти використання кейс-методу в професійно-орієнтованому навчанні іноземної мови студентами нелінгвістичних спеціальностей розглядалися вітчизняними та іноземними науковцями.

Серед вітчизняної науково-доктринальної бази заслуговують на увагу дослідження Л. Байдак

(кейс-метод як інструмент навчання іноземної мови для студентів суміжних непрофільних спеціальностей); І. Форостюк (означення кейс-методу як інноваційно-технологічного підходу до викладання іноземної мови професійного профілю); І. Романова (методологічно-теоретичні основи застосування кейс-методики викладання іноземної мови у лінгвістико-педагогічній проєкції); Л. Заблоцької (специфіка використання кейс-методу під час викладання іноземної мови як інтерактивно-технологічна педагогічна апропріація); С. Лютої (аспекти використання інтерактивно-навчальних підходів до викладання мовних спеціальностей) тощо.

Іноземна наукова доктрина щодо використання кейс-методу під час викладання іноземних мов студентам непрофільного (суміжного) спрямування представлена роботами К. Роелла (використання case-study методу під час аудиторного навчання іноземної мови); Е. Сндріч (кейс-методологія під час викладання англійської мови); М. Піотровські (використання кейс-методу як чинник ефективного засвоєння іноземної мови); Е. Шротера (аспекти використання кейс-методу викладання з точки зору педагогічно-лінгвістичної апропріативної доктрини) та ін.

Мета статті – дослідити та проаналізувати специфіку використання кейс-методу в професійно-орієнтованому вивченні іноземної мови студентами нелінгвістичних (нефілологічних) спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кейс-метод викладання іноземної мови для студентів нелінгвістичних набуває актуальності в умовах розвитку освітньо-виховного спектру. Причинами актуалізації вивчення предмету «Іноземна мова», на думку Л. Байдак, є її освітньо-комунікативний, зв'язковий та кореляційно-особистісний характер. Враховуючи це, пошук універсальних підходів до вивчення іноземної мови набуває інтегративно-мовного та професійно-сферного характеру [1].

Кейс-метод викладання професійно-орієнтованої іноземної мови за своєю сутністю є активно-реальним моделюванням соціальної ситуації, за якої засвоєння конкретно-предметних (фахових) знань відбувається на основі інтелектуально-комунікативного розумового потенціалу слухача (здобувача освіти). Кейси можуть мати формат тестів (кілька речень) та (або) контрольних запитань на декількох аркушах, також – формат інтерактивної взаємодії «викладач – слухач», що потребує обоїльної участі при створенні штучно-реальних кондицій опанування іноземної мови. Для студентів непрофільних спеціальностей кейс-методичне навчання іноземній мові передбачає самостійну роботу здобувача освіти в силу відносно зменшеної кількості академічних годин на опанування

вужкопрофільної синтаксично-лексичної іноземно-мовної інформації [1].

Персона студента нелінгвістичної спеціальності у процесі опанування кейсів вивчення іноземної мови асоціюється із набуттям певних фахових компетентностей внаслідок кооперативної (робота студентів у групах) та індивідуальної (персональна зайнятість студента щодо опанування іноземної мови) академічної спрямованості здобувача освіти. Різновидом академічно-кейсового опанування іноземної мови студентом нелінгвістичної спеціальності є міждисциплінарна взаємодія із викладачами, акцентована на опануванні вузькогалузевої інформації із потенційним розширенням можливостей щодо отримання пристосованих умінь відносно фахово-дисциплінарних іноземно-мовних навичок. Зауважимо, що використання кейс-методу під час професійно-орієнтованого навчання іноземної мови студентів нелінгвістичних спеціальностей є передумовою формування не лише фахово-професійних, але й особистісних імперативів здобувача освіти, що є корисним під час інтерактивного навчання із використанням технологій дистанційного навчання, що є актуальним в умовах глобально-епідеміологічних (COVID-19 та його постпандемічні наслідки) та глобально-безпекових (повномасштабне вторгнення РФ до України від 24.02.2022 р.) викликів сучасності.

Серед вітчизняної науково-дослідницької парадигми використання кейс-методу у процесі викладання іноземної мови виділяємо також позиціонування І. Форостюк [2]. Основним завданням інтерактивного навчання іноземних мов вчена визначає опанування профільної лексики. Безпосередньо на її основі відбувається опанування синтаксично-параметральних складових іноземної мови, що принагідно доповнюється соціально-кейсовим сприйняттям вивчених мовних тенденцій на рівні практики. Означеним підтверджується факт взаємозв'язку між теоретичною та практичною складовою застосування кейс-методу викладання іноземних мов, де рамкове опанування матеріалу супроводжується спробами його ситуаційного застосування шляхом, зокрема, взаємодії із викладацьким складом (до питання ефективності т.зв. «міждисциплінарної» кейс-методологічної парадигми викладання іноземних мов студентам-здобувачам освіти).

Відповідно до положень Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти від 2001 р. [3], теорія використання навчальних кейсів ґрунтується на поєднаному застосуванні лексичного поля та лінгвістичного компонента (теорія та презентаційне дослідження; словесний нарис та моделювання його застосування в практично-мовному полі формату «студент-студент» або «студент-викладач» тощо).

Виходячи із вищезначеної парадигми, ключове призначення кейс-методу під час вивчення іноземної мови – пов'язати предмет ситуативного опанування мовних компетентностей із галуззю наукового інтересу здобувача освіти у вільно-ігровому форматі.

Потрібно зауважити, що кейс-метод викладання іноземної мови передбачає набуття студентом не лише фахових умінь, але й тренувальних, навчально-виховних, дослідницьких навичок тощо. У такий спосіб, на переконання згаданого І. Форостюк [2], відбувається формально-спрощене та водночас предметне засвоєння лексично-морфологічної матеріальної бази, засноване на знаннях студента щодо опрацювання матеріалів, отриманих під час кейс-методичного навчання іноземній мові. Окрім іншого, за означених умов студент отримує необхідні для самонавчання науково-практичні конотативні навички.

Заслуговує на увагу науково-описове окреслення специфіки використання кейс-методу у процесі викладання матеріалу від Ю. Сурміна [4]. Дослідник вважає кейс-метод під час навчання іноземної мови способом інтеграції здобувача освіти у симульовано-предметне мовне середовище. Мотивація використання іноземної мови в процесі її кейсового (ситуаційного) опанування допомагає студентам нелінгвістичних спеціальностей в процесі урізноманітнення знань та навичок щодо використання мовних компетентностей задля комунікації, одержання прибутку та комерційно-кар'єрного зростання завдяки належним знанням іноземної мови. Обов'язковим елементом використання кейс-методу автор вважає проведення викладачем фахової підготовки – залучення різногалузевого професійно-мовного матеріалу, що, водночас, корелюватиме із професійними гранями професії здобувача освіти. Отже, кейс-метод викладання іноземної мови для студентів непрофільного спрямування повинен відповідати напрямкові науково-освітнього інтересу останніх. Поруч із означеним, предметним завданням викладача іноземної мови є першочергове ознайомлення із лексичним матеріалом шляхом виділення головних та другорядних питань (реальних та гіпотетичних), що можуть бути поставлені здобувачем освіти. Наступним етапом Ю. Сурмін [4] називає формування пропозиції – тобто визначення предмету побудови кейс-ситуації для опанування певного матеріалу, котрий повинен акцептуватися студентами-здобувачами освітнього рівня. Подібних пропозицій може бути декілька – у такому випадку, серед них обирається найбільш оптимальна з точки зору як викладача, так і студентства, після чого відбувається обопільно-колективний аналіз застосованого кейс-методу викладання іноземної мови викладачем та здобувачем освіти.

Результат кейсового опанування іноземної мови також залежить від багатьох супутньо-програмних академічних факторів. Наприклад, студенти гуманітарного навчального фаху (програми), як-от здобувачі туристичного профілю, можуть використовувати кейс-методи для пропрацювання гіпотетично-реальних комунікативних ситуацій. Студенти-техніки, навпаки, частіше стикаються із відсутністю ситуативно опрацьованих кейсових ситуацій для вивчення іноземної мови, а вузькогалузевий професійний профіль останніх не дозволяє розібратися в гуманітарно індукованих okazіях, що не мають предметно-корелятивного зв'язку із колом наукового інтересу останніх. Як наслідок, практика кейс-методичного опанування іноземної мови професійного профілю зазнає негативної ефективності динаміки. Інструментом врегулювання подібної неузгодженості між опануванням іноземної мови гуманітарними та негуманітарними (технічними) спеціальностями є використання кейсового типу «завдання». На його основі формується стилістика опанування лінгвістичної компетенції, включно із лексичною (знання словникового запасу та можливість його практичного використання) та прагматичною (здатністю до її використання під час мовно-практичної активності) [4].

В контексті диспрофільності процесу опанування іноземної мови варто також акцентувати увагу на кейс-методичному забезпеченні мовно-колективної активності серед студентів-учасників кейсових груп. У такому випадку підвищується рівень кінцевого результату — за умови, що викладач-педагог формує план перебігу кейсу, належним чином розподіляє цenz залученості студентів у процес опанування специфічного лінгвістично-мовного матеріалу [5]. За умови розподілу кейс-методичної групи вивчення іноземної мови не лише за специфічним (гуманітарним або технічним) спрямуванням, але й за власне мовним профілем (рівнем розуміння та опанування матеріалу з іноземної мови на рівні «вище середнього» та «високий»), доцільним також виглядає застосування рольового розподілу позицій студентів за презентаційним потенціалом (можливістю теоретичного відображення) опанованої лексики. Важливого значення за умови використання об'єднано-колективного кейс-методу опанування іноземної мови також набуває інтенсифікація навчального процесу, що дозволяє узгодити підвалини теоретико-лексичного розуміння іноземного мови незалежно від обраного студентом профілю освіти.

Деякі додаткові підвалини використання кейс-методу в процесі вивчення іноземної мови студентами нелінгвістичних (нефілологічних) спеціальностей були також окреслені В. Знанецьким [6]. Автор схиляється до думки, що основна мета «case-study» – опанування аспектів

читання, мовлення, текстово-теоретичного аналізу, лексичного опанування (опрацювання) шляхом ситуативно-ситуаційного обговорення та індивідуально-аналітичного підходу до формулювання проміжних висновків мовою викладання (себто – іноземною). Доцільно відзначити, що подібний підхід дозволяє розглядати процес кейс-методичного опанування іноземної мови не лише крізь призму констатаційно-рамкового (статичного) підходу, але й крізь динамічно-розвитковий, плановий та поступовий контексти опанування іноземної мови за навчальною теоретико-практичною парадигмою.

Під час вивчення іноземної мови та, зокрема, її опанування студентом нелінгвістичної спеціальності вагомим значення також набуває емоційно-моральна складова взаємодії формату «викладач-студент-викладач». Ефективність даного процесу, на думку вищезгаданого В. Знанецького [6], забезпечується такими факторами, як індивідуальність підходу «викладач-студент»; навчально-процесним забезпеченням академічно-наукової свободи здобувачів освіти у процесі засвоєння матеріалу; наочністю практичної складової опанування іноземної мови та, водночас, зменшенням теоретизування даного процесу; профільної та близькопрофільної (суміжної, ментально-соціальної) взаємодії формату «викладач-здобувач освіти»; самоорганізаційного забезпечення студентів-здобувачів освіти необхідними інструментами для опанування іноземної мови; визначенням позитивно-сильних сторін інтелектуального профілю студента, та, відповідно, розвитком іноземно-мовних компетентностей у даному профільному сегментуванні.

Надалі пропонуємо зосередитися на тлумаченні аспектів використання кейс-методу під час викладання іноземної мови для студентів нефілологічних (нелінгвістичних) спеціальностей виключно зарубіжною доктриною задля неформального порівняння із вітчизняними педагогічно-кейсовими конотаціями. Згідно теоретичного бачення К. Бардел [7], вивчення корпусів іноземних мов від студентів, що не є носіями, нерідко потребує наявності трьох критеріїв – власне навчального процесу (навчальної бази, навчальної програми), доступного та ефективного процесу роз'яснення лексичного та синтаксичного матеріалів, а також – доступності до безперервного (безперерійного) процесу набуття і поповнення знань. У такому випадку, кейс-метод викладання іноземної мови повинен концентруватись на ситуативно-лінгвістичному розумінні преференцій, можливостей та нативного мовного потенціалу певної нації. Дослідниця схильна вважати, що можливість інтерактивного академічного вивчення

іноземної мови існує там, де є наявний факт застосування даної мови у міжособистісному (неформальному, нелінійному) спілкуванні.

Підхід, за яким навчально-наукове вивчення іноземної мови у закладах освіти є проєкцією від реально-предметного, немодельованого спілкування даною мовою, виглядає досить прогресивно. У дійсності, такі умови дозволяють змоделювати ситуаційно-ситуативні обставини вивчення іноземної мови на підставі уже наявних комунікативних обставин об'єктивної дійсності. Як підсумок, відбувається опредметнення навчального кейс-методичного процесу та кейс-метод, насамперед, набуває реального застосовного формату відповідно сформованих стильових та звичаєвих традицій спілкування мовою, що підлягає академічному вивченню.

Позитивний підхід до використання методу «case study» в процесі академічно-наукового опанування іноземної мови студентом непрофільної спеціальності наводить Р. Л. Спаркс [8]. Автор відмічає, що нерідко проблемою низького рівня успішності у вивченні іноземних мов є недостатній рівень кваліфікаційної компетенції студента щодо аспектів рідної мови. Подібна ситуація провокує необхідність розвитку кейс-методу викладання не лише іноземної мови, але й мови нативного спілкування. За умови успішного опанування студентом аспектів використання лінгвістичного та лексичного профілю рідної мови із використанням інтерактивного методу, зростає ценз-гіпотеза успішності опанування мовно-лінгвістичних стандартів та спеціальностей мови іноземної.

Описова методологія формату «опанування рідної мови – опанування іноземної мови» виглядає лінгвістично аргументованою та логічною, адже враховує фактор (принцип) етапності опанування лексичного, синтаксичного, розмовного матеріалів мов відповідно їхньої оригінації та призначенневих функцій.

На необхідності використання так або інакше практичних умов (кондицій) застосування іноземної мови наполягає також Дж. Ларсон – Голл [9]. Дослідниця вважає, що інтеграція студента у реальну ситуацію, котра вимагає залученості останнього (minimal input situation), виступає запорукою набуття предметно-розмовних, професійних та ситуативно-ситуаційних компетентностей використання іноземної мови в результаті її кейс-методичного опанування. Практична складова застосування іноземної мови студентом нелінгвістичної спеціальності, на додаток, повинна коригуватись згідно розв'язково-глобалізаційних потреб мови, що вивчається. У такому випадку, знаходження у мовному середовищі може мати стратегічне значення як безпосередньо для опанування здобувачами освіти іноземної мови внаслідок навчального-кейсового процесу, так і для розповсюдження актуальності та

затребуваності іноземної мови, що підлягає кейс-методичному вивченню на академічних засадах або самостійно. Також відзначимо, що використання кейс-методу під час опанування іноземної мови потребує застосування принципу лінгвістичної послідовності [10]. Останній передбачає помірне, послідовне та логічно поєднане використання навчально-наукового матеріалу, що передбачається для колективного або самостійного вивчення студентом.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Аналіз теоретичних засад використання кейс-методу в професійно-орієнтованому навчанні іноземної мови студентів нелінгвістичних спеціальностей дозволив дійти наступних умовиводів.

По-перше, використання кейс-методу викладання іноземної мови виступає практичним інструментом моделювання гіпотетичного мовного середовища та мовної ситуації задля підготовки студента непрофільної спеціальності до лінгвістичної взаємодії. Мотивом педагога виступає процес налагодження комунікації формату «викладач-студент-викладач», що дозволяє використати емоційно-соціальний потенціал групового опанування мови за кейсовим методом, а також – контроль залученості студентів у процес лексичного та синтаксичного опанування матеріалу.

По-друге, важливого значення під час застосування кейс-методу вивчення іноземної мови набуває знання мови рідної. Розуміння лексичної та синтаксичної складових рідної мови дозволяє покращити гіпотетичні аспекти опанування лексично-розмовних стандартів іноземної мови за лінгвістичної аналогіїю.

По-третє, доцільним для опанування іноземної мови студентами нелінгвістичних спеціальностей виглядає інтеграція студента у реальну ситуацію, що вимагає його мовно-розмовної залученості (minimal input situation), що в тому числі корелює із глобалізаційними наративами опанування новітніми мовними компетентностями.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Байдак Л. Використання кейс-методу (case study) у навчанні іноземної мови студентів. Сумський національний аграрний університет, 2019. 1 с.
2. Форостюк І. Кейс-метод як сучасна технологія викладання іноземної мови професійного спрямування. *Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні* : III Всеукраїнська науково-методична Інтернет-конференція, 26 березня 2020 р. Луцьк, 2021. С. 86-88
3. Council of Europe. 2001 Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. EC official website. URL: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (дата звернення 21.05.2023 р.)

4. Романов І. Умови застосування методу кейсів при навчанні іноземних мов. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*, 2018. № 60 (5). Серія : Педагогічні науки : реалії та перспективи. С. 98-102.

5. Scales, P. Teaching in the Lifelong Learning Sector. Maidenhead, England, 2013. 329 p.

6. Знанецький В. Використання кейс-методу в процесі професійно-орієнтованого навчання іноземної мови в немовних вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету (МГУ)*, 2018. № 37 (3). С. 133-135.

7. Bardel C. et al. Research on foreign language learning, teaching, and assessment in Sweden 2012-2021. Cambridge University Press : *Language Teaching*, 2023. Vol. 56 (2). P. 223-260.

8. Sparks R.L. The Impact of Native Language Learning Problems on Foreign Language Learning : Case Study Illustrations of the Linguistic Coding Deficit Hypothesis. *The Modern Language Journal*, 1993. Vol. 77 (1). P. 58-74.

9. Larson-Hall J. Weighing the benefits of studying a foreign language at a younger starting age in a minimal input situation. *Second Language Research*, 2008. Vol. 24 (1). P. 35-63.

10. Kuiken F. Linguistic complexity in second language acquisition. De Gruyter : *Linguistic Vanguard*, 2022. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/lingvan-2021-0112/html> (дата звернення 21.05.2023 р.)

REFERENCES

1. Baidak, L. (2019) Vykorystannia keis-metodu (case study) u navchanni inozemnoi movy studentiv [Using case-method in teaching students foreign language]. *Sumskiy natsionalnyi ahrarniy universytet*. 1 p. [in Ukrainian]
2. Forostiuk, I. (2021) Keis-metod yak suchasna tekhnolohiia vykladannia inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia [Case-method as a technique in teaching professional-oriented foreign language]. *Lutsk*. 86-88 [in Ukrainian]
3. Council of Europe. 2001 Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. EC official website. <https://rm.coe.int/16802fc1bf> [in English]
4. Romanov, I. (2018) Umovy zastosuvannia metodu keisiv pry navchanni inozemnykh mov [The usage of case study method in teaching foreign languages]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. № 60 (5). Seria : Pedahohichni nauky : realii ta perspektyvy. 98-102. [in Ukrainian]
5. Scales, P. (2013) Teaching in the Lifelong Learning Sector. Maidenhead, England. 329 p. [in English]
6. Znanetskyi, V. (2018) Vykorystannia keis-metodu v protsesi profesiino-orientovanoho navchannia inozemnoi movy v nemovnykh vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Using case-study method in the process of teaching foreign language at non-linguistic higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu (MHU)*. № 37 (3). 133-135. [in Ukrainian]
7. Bardel, C. et al. (2023) Research on foreign language learning, teaching, and assessment in Sweden 2012-2021. Cambridge University Press : *Language Teaching*. Vol. 56 (2). 223-260. [in English]
8. Sparks, R.L. (1993) The Impact of Native Language Learning Problems on Foreign Language Learning

: Case Study Illustrations of the Linguistic Coding Deficit Hypothesis. *The Modern Language Journal*. 77 (1). 58-74. [in English]

9. Larson – Hall, J. (2008) Weighing the benefits of studying a foreign language at a younger starting age in a minimal input situation. *Second Language Research*. 24 (1). 35-63. [in English]

10. Kuiken, F. (2022) Linguistic complexity in second language acquisition. *De Gruyter : Linguistic Vanguard*. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/lingvan-2021-0112/html> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГОЛОВКО Ірина Олексіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач, кафедра іноземних мов, Центральноукраїнський національний технічний університет.

Наукові інтереси: професіоналізація навчання іноземній мові, іншомовна комунікативна компетенція, сучасні підходи до викладання іноземних мов в нелінгвістичних ЗВО.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HOLOVKO Iryna Olexiyivna – PhD in Pedagogy, Senior Lecturer, Chair of Foreign Languages, Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi.

Scientific interests: professionalization of foreign language teaching, foreign language communicative competence, appliance of innovative teaching methods at non-linguistic higher schools.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2023 р.

УДК 37.09

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-210-83-89

ГАЙДА Василь Ярославович –

доктор філософії, методист відділу методики навчальних предметів природничо-математичного циклу, технологій та фізичної культури

Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3077-2311>

e-mail: gaidavasil@gmail.com

КАВЕЦЬКИЙ Віктор Євгенович –

кандидат педагогічних наук, доцент,

в.о. завідувача кафедри

педагогіки і психології та інклюзивної освіти

Тернопільського обласного комунального інституту

післядипломної педагогічної освіти

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0925-5504>

e-mail: vikkav@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ STEM-ОСВІТИ

В час розвитку цифрових технологій освіта повинна відповідати тенденціям розвитку суспільства та мати випереджальний характер. Впровадження в освітній процес STEM-освіти забезпечує формування в учнів м'яких навичок, критичного мислення, здатності працювати у команді тощо. Проте, на заваді реалізації STEM-освіти у закладах загальної середньої освіти стоять ряд факторів, вирішення яких забезпечить успішну реалізацію зазначеного напрямку. Тому метою статті є висвітлення особливостей професійного становлення вчителів природничо-наукової освіти в контексті розвитку STEM-освіти, звернення уваги на чинники, що перешкоджають ефективності реалізації зазначеного напрямку, та звернення уваги на можливості системи післядипломної освіти в частині, яка сприятиме усуненню виявлених перешкод. Вчителі розглядають STEM-освіту як елемент певної технології та досить тісно пов'язують її з розвитком природничих наук. Розглянуто особливості підвищення кваліфікації вчителів природничо-наукової освіти в контексті розвитку STEM-освіти, визначено чинники, що стоять на заваді впровадження STEM-освіти, шляхи вирішення проблеми розвитку STEM-освіти.

Сучасний етап розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів природничих наук у післядипломній освіті характеризується одночасним переосмисленням базових цінностей у змісті, формах і методах удосконалення педагога. Ефективними методами управління навчально-виховним процесом є інноваційні, демократичні методи, які мають динамічну структуру змісту та форм організації навчально-виховного процесу, з акцентом на засвоєння та узагальнення інноваційного досвіду педагогів.

Сучасні форми підвищення кваліфікації (тренінги, практикуми, майстер-класи, авторські творчі майстерні) здатні забезпечити високу інтенсивність навчання, фундаментальність і системність у засвоєнні навчальної інформації, досягається більш ґрунтовне розкриття окремих питань наукової освіти, формується уявлення студентів про сутність STEM-орієнтованого підходу, специфіку використання STEM-технологій в організації навчального процесу.

Найважчий виклик у процесі реформування освітньої галузі полягає у готовності педагогів до змін. Запропонована у статті система підвищення кваліфікації вчителів природничих предметів поєднує різноманітні форми та види освітньої діяльності, об'єднуючи її зміст в єдину соціальну систему, яка орієнтована на соціальне замовлення та соціальні потреби українського суспільства, в тому числі і реалізації важливих ідей STEM-освіти.